

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών

Βάσεις Δεδομένων

Βασίλειος Βεσκούκης

v.vescoukis@cs.ntua.gr

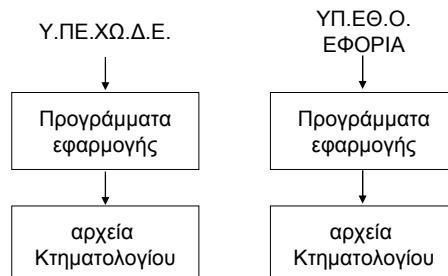
ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Βάσεις Δεδομένων vs. Αρχεία

Χαρακτηριστικά της προσέγγισης των ΒΔ έναντι αυτής του παραδοσιακού προγραμματισμού επεξεργασίας αρχείων

Προγράμματα επεξεργασίας αρχείων

- κάθε χρήστης ορίζει και διατηρεί τα δικά του αρχεία, που χρειάζεται για μια συγκεκριμένη εφαρμογή
- π.χ.,

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Βάσεις δεδομένων

Προγράμματα επεξεργασίας αρχείων

- και οι δύο χρήστες ενδιαφέρονται για τα δεδομένα του κτηματολογίου
- κάθε χρήστης τηρεί ξεχωριστά αρχεία
- κάθε χρήστης τηρεί ξεχωριστά προγράμματα για το χειρισμό των αρχείων
- κάθε χρήστης απαιτεί κάποια δεδομένα που δεν είναι πάντα διαθέσιμα στα αρχεία του άλλου χρήστη

Αποτέλεσμα:

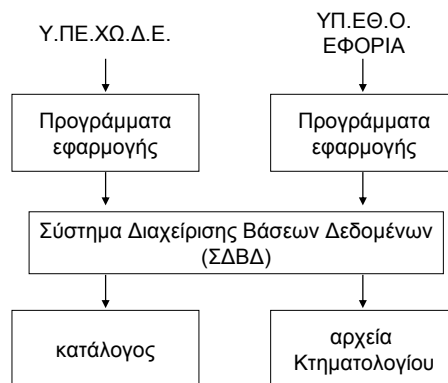
- πλεονασμός στον ορισμό και την αποθήκευση των δεδομένων
- καταβολή πρόσθετου κόστους για τη διατήρηση κοινών δεδομένων σε ενημερωμένη μορφή
- Σφάλματα - ανακρίβειες

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Βάσεις δεδομένων

Προσέγγιση βάσεων δεδομένων

- Διατηρείται μία και μοναδική αποθήκη δεδομένων, που ορίζεται μια φορά και στη συνέχεια χρησιμοποιείται από διάφορους χρήστες
- π.χ.,

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Βάσεις δεδομένων

Προσέγγιση βάσεων δεδομένων: πλεονεκτήματα

- ελάττωση των πλεοναζόντων δεδομένων
  - ελαχιστοποίηση των απαιτήσεων σε χώρο αποθήκευσης
  - λιγότερα προβλήματα ενημέρωσης των δεδομένων
- ανεξαρτησία των δεδομένων από τις εφαρμογές
  - το σύστημα βάσης δεδομένων εκτός από τα δεδομένα (βάση) περιέχει και τον πλήρη ορισμό και τη δομή αυτών (κατάλογος δεδομένων ή μετα-δεδομένα)
  - εύκολη η αλλαγή της δομής των αρχείων
  - εύκολη χρήση ή κατάργηση ευρετηρίων
  - απόκρυψη των λεπτομερειών αποθήκευσης, διαχείρισης αρχείων
- πολλαπλές όψεις των δεδομένων και λειτουργιών
  - υποστηρίζεται η ταυτόχρονη πρόσβαση σε δεδομένα και λειτουργίες από πολλούς χρήστες
  - διασφαλίζεται η εξουσιοδοτημένη πρόσβαση στα δεδομένα

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Μοντέλο δεδομένων

Μοντέλο Δεδομένων είναι ένα σύνολο από έννοιες που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την περιγραφή της **δομής** μιας βάσης δεδομένων

Δομή της βάσης δεδομένων

- **Τύποι** δεδομένων,
- **Συσχετίσεις** μεταξύ δεδομένων
- **Περιορισμοί** που πρέπει να ισχύουν για τα δεδομένα

Τα περισσότερα μοντέλα δεδομένων περιγράφουν επίσης

- βασικές λειτουργίες για τον προσδιορισμό των ανακτήσεων και ενημερώσεων της βάσης δεδομένων και
- μια ειδική γλώσσα για τον ορισμό και χειρισμό των δεδομένων

Περιγραφή

- **Τύπων:** Πίνακας(Όνομα πεδίου, βασικός τύπος πεδίου)*
- **Συσχετίσεων:** Όνομα, ρόλοι, ποσοτικοί δείκτες (1:1, 1:N, M:N)

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Κατηγορίες μοντέλων δεδομένων

Ταξινόμηση μοντέλων δεδομένων με βάση τους τύπους εννοιών που περιέχουν για την περιγραφή της δομής της ΒΔ

Υψηλού επιπέδου ή εννοιολογικά μοντέλα δεδομένων

- παρέχουν έννοιες που βρίσκονται κοντά στον τρόπο με τον οποίο πολλοί χρήστες αντιλαμβάνονται τα δεδομένα

Χαμηλού επιπέδου ή φυσικά μοντέλα δεδομένων

- παρέχουν έννοιες που περιγράφουν τις λεπτομέρειες του τρόπου αποθήκευσης των δεδομένων στον Η/Υ

Παραστατικά μοντέλα ή μοντέλα υλοποίησης

- βρίσκονται μεταξύ των δύο παραπάνω κατηγοριών
- αποκρύπτουν μερικές έννοιες αποθήκευσης των δεδομένων, αλλά μπορούν να υλοποιηθούν σε ένα υπολογιστικό σύστημα με άμεσο τρόπο

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Μοντέλα δεδομένων: σχήμα και στιγμιότυπα

Σε κάθε μοντέλο δεδομένων διακρίνουμε δύο έννοιες:

- την περιγραφή της βάσης δεδομένων
- την ίδια τη βάση

Σχήμα της βάσης δεδομένων

- Είναι η περιγραφή της βάσης δεδομένων
  - Ποιες οντότητες περιέχει
  - Τι «ισχύει» για κάθε οντότητα
- Προσδιορίζεται κατά το σχεδιασμό της ΒΔ και δεν αναμένεται να αλλάξει συχνά
  - π.χ., σχήμα της βάσης δεδομένων του κτηματολογίου

ΓΕΩΤΕΜΑΧΙΑ

ΚΑΕΚ	ΕΜΒΛΑΟΝ	ΧΡΗΣΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΠΟΛΥΓΩΝΟ
------	---------	-------	-----------	----------

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
---------	---------	-------	-----------

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΚΑΕΚ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
------	------------	---------	------------

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Μοντέλα δεδομένων: σχήμα και στιγμιότυπα

Στιγμιότυπο της βάσης δεδομένων

- Αποτελεί μια «φωτογραφία» των δεδομένων της βάσης μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή
- Τα στιγμιότυπα αλλάζουν συχνά διότι μεταβάλλονται τα δεδομένα

Παράδειγμα:

Για το σχήμα «Κτηματολόγιο» μια ΒΔ, μπορούμε να έχουμε

- Ενα στιγμιότυπο της βάσης δεδομένων του κτηματολογίου της Ρόδου
- Ενα στιγμιότυπο της βάσης δεδομένων του κτηματολογίου της Μυκόνου, κ.ο.κ.

ΓΕΩΤΕΜΑΧΙΑ

ΚΑΕΚ	ΕΜΒΛΑΘΟΝ	ΧΡΗΣΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΠΟΛΥΓΩΝΟ
01.003.03.02.003	1.562	ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ	ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΕΙΟΥ 32	Π23456
01.003.03.02.004	2.578	ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ	ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ 141	Π23457
...	...	...	...	...

ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΙ

ΚΩΔΙΚΟΣ	ΕΠΩΝΥΜΟ	ΟΝΟΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ
46419735	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΑΘΗΝΩΝ 45, 11562 ΑΘΗΝΑ
56712945	ΠΑΡΑΣΧΟΥ	ΜΑΡΙΑ	ΝΙΚΗΣ 22, 74100 ΡΕΘΥΜΝΟ
...	...	...	...

ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΚΑΕΚ	ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
01.003.03.02.003	46419735	60%	28-7-1954
01.003.03.02.003	56712945	40%	28-7-1954
01.003.03.02.004	56712945	100%	12-3-1987
...	...	...	...

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Μοντέλα δεδομένων: σχήμα και στιγμιότυπα

Το σχήμα περιέχει:

- Περιγραφή της δομής κάθε είδους δεδομένων (πεδία)
- Περιγραφή των σχέσεων μεταξύ των ειδών δεδομένων

Το στιγμιότυπο περιέχει:

- Συγκεκριμένα δεδομένα κάθε είδους, σύμφωνα με τη δομή του σχήματος στο οποίο αντιστοιχεί
- Συσχετίσεις μεταξύ κάποιων από αυτά με κάποια άλλα, εφόσον το αντίστοιχο σχήμα τις προβλέπει

Παράδειγμα

- Σχήμα:
  - Οντότητες: **Όνοματεπώνυμο**, **αγροτεμάχιο**
  - Σχέσεις: **κατέχει(Όνοματεπώνυμο, αγροτεμάχιο, ποσοστό)**
- Στιγμιότυπο
  - Οντότητες: { **Ανδρέου, Βασιλείου, οικόπεδο Νάξου 32, οικόπεδο Πατησίων 28** }
  - Συσχετίσεις: { **Κατέχει(Ανδρέου, οικόπεδο Νάξου 32, 100%), Κατέχει(Βασιλείου, Οικόπεδο Πατησίων 28, 50%), Κατέχει(Ανδρέου, Οικόπεδο Πατησίων 28, 50%)** }

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών

Βάσεις Δεδομένων

Βασίλειος Βεσκούκης
v.vescoukis@cs.ntua.gr

ΜΟΝΤΕΛΟΠΟΙΗΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΚΛΑΣΙΚΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Μοντέλα Δεδομένων

Δικτυωτό ΜΔ

- Προϊόν μιας ομάδας εργασίας DBTG (Database Task Group) του οργανισμού CODASYL (1971)
- Αναθεωρήσεις 1978, 1981
- Χρήση της COBOL ως «στεγάζουσας» γλώσσας προγραμματισμού
- Παράρτημα Γ, τόμος Α

Ιεραρχικό ΜΔ

- Δεν υπάρχει πρότυπο
- De facto ύπαρξη
- IMS (Information Management System): Τράπεζες, ασφ. Εταιρίες, κ.ά.
- System-2000 που διατίθεται από το SAS Institute

Σχεσιακό ΜΔ

- Ted Codd (IBM), 1970
- Απλό και μαθηματικά θεμελιωμένο
- Θα μας απασχολήσει εκτενώς

Σύντομη αναφορά στο Δικτυωτό ΜΔ

Δύο δομές δεδομένων: εγγραφές και σύνολα

Εγγραφές

- Εγγραφή (record) είναι μια ομάδα συσχετιζόμενων τιμών δεδομένων
- Μια περιγραφή μιας ομάδας, ονομάζεται τύπος εγγραφής (record type)
- Τα επιμέρους στοιχεία ενός τύπου εγγραφής λέγονται στοιχεία δεδομένων (data items) ή γνωρίσματα (attributes)
- Παράδειγμα:
  - Δελτίο Ταυτότητας (γενικά) -> τύπος εγγραφής «Ταυτότητα»
  - Δελτίο Ταυτότητας του κ. Παπαδόπουλου -> εγγραφή
  - Στοιχεία δεδομένων: Ονομα, επώνυμο, πατρώνυμο, μητρώνυμο, ημ.γέννησης κλπ

Σύνολα

- Τύπος συνόλου (set type): η περιγραφή μιας συσχέτισης 1:N μεταξύ δύο τύπων εγγραφών: {Όνομα, **τύπος1: «Ιδιοκτήτης»**, **τύπος2: «Μέλος»**}
- Παράδειγμα:
{Σπουδάζει_σε, **Σχολή**, **Φοιτητής**}

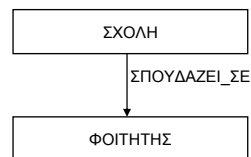
Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Δικτυωτό ΜΔ

Το σύνολο {Σπουδάζει_σε, **Σχολή**, **Φοιτητής**}

STUDENT				
NAME	SSN	ADDRESS	MAJORDEPT	BIRTHDATE

data item name	format
NAME	CHARACTER 30
SSN	CHARACTER 9
ADDRESS	CHARACTER 40
MAJORDEPT	CHARACTER 10
BIRTHDATE	CHARACTER 9

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Δικτυωτό ΜΔ και είδη συσχετίσεων

Οι συσχετίσεις μεταξύ δεδομένων είναι διαφορετικές ως προς την πολλαπλότητα...

- Δελτίο ταυτότητας – φυσικό πρόσωπο
  - Ένα φυσικό πρόσωπο έχει ακριβώς ένα δελτίο ταυτότητας
  - Ένα δελτίο ταυτότητας αντιστοιχεί ακριβώς σε ένα φυσικό πρόσωπο
- Σπουδαστής – Σχολή
  - Ένας σπουδαστής σπουδάζει σε μία σχολή
  - Σε μία σχολή σπουδάζουν πολλοί σπουδαστές
- Φυσικό πρόσωπο – γεωτεμάχιο
  - Ένα φυσικό πρόσωπο (ιδιοκτήτης) μπορεί να έχει πολλά γεωτεμάχια
  - Ένα γεωτεμάχιο μπορεί να ανήκει σε πολλούς ιδιοκτήτες

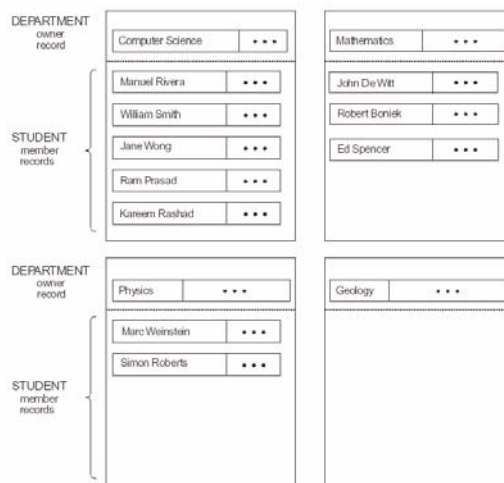
Οι συσχετίσεις μεταξύ δεδομένων είναι διαφορετικές ως προς τους περιορισμούς

- Δεν μπορεί να υπάρχει ΔΤ που δεν αντιστοιχεί σε φυσικό πρόσωπο
- Δεν μπορεί να υπάρχει φυσικό πρόσωπο που δεν έχει ΔΤ
- Σε μια σχολή μπορεί να μη φοιτούν σπουδαστές
- Σε μια σχολή δεν μπορεί να φοιτούν πάνω από 1000 σπουδαστές
- Ένα φυσικό πρόσωπο μπορεί να μην έχει καθόλου οικόπεδα
- Κ.ά.

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Δικτυωτό ΜΔ

{Σπουδάζει_σε, Σχολή, Φοιτητής}

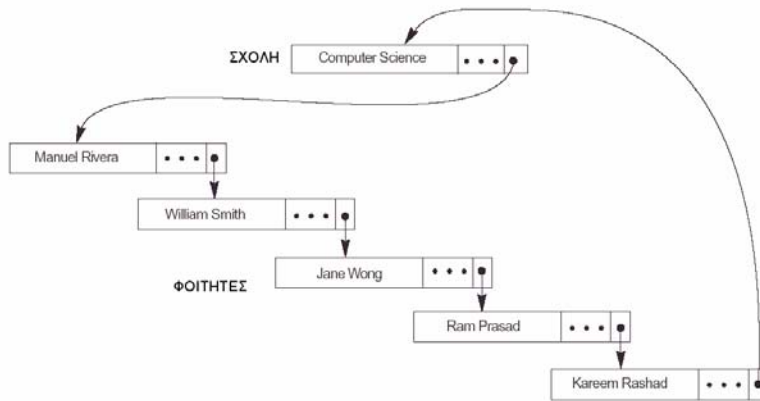

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Δικτυωτό ΜΔ

{Σπουδάζει_σε, Σχολή, Φοιτητής}

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Δικτυωτό ΜΔ

Σύνολα του δικτυωτού μοντέλου δεδομένων

- Έχουν ένα διακεκριμένο στοιχείο
- Είναι διατεταγμένα
- Διαφέρουν από τα σύνολα με τη μαθηματική έννοια

Υπάρχει ένα ιδιαίτερο σύνολο, το Σύστημα

- Σύνολα με ιδιοκτήτη το Σύστημα
  - Σημεία εισόδου στη ΒΔ
  - Μέσο διάταξης εγγραφών

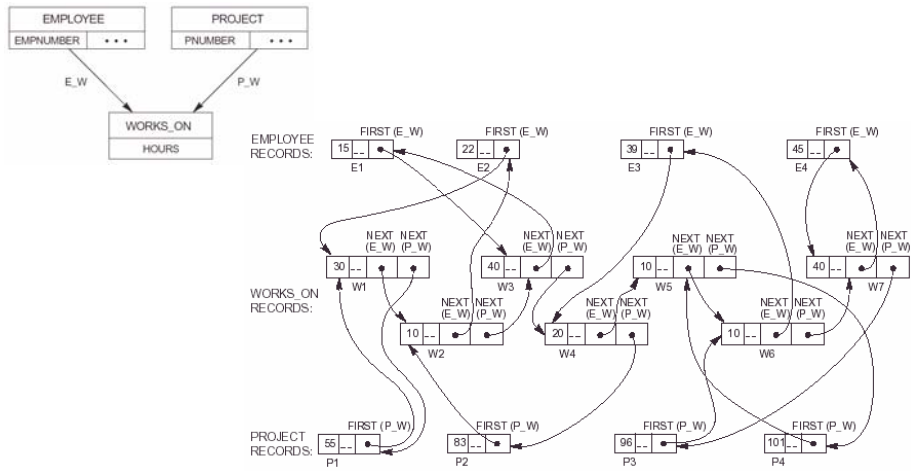
Αναπαράσταση συνόλων

- Συνήθως με κυκλικές λίστες
- Διπλά συνδεδεμένες κυκλικές λίστες
- Δείκτης προς τον ιδιοκτήτη
- Συνεχόμενες εγγραφές μετά την εγγραφή-ιδιοκτήτη
- Πίνακες δεικτών που αποθηκεύονται με την εγγραφή ιδιοκτήτη
- Ευρετήρια

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Δικτυωτό ΜΔ

Συσχετίσεις M:N στο δικτυωτό μοντέλο δεδομένων

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Δικτυωτό ΜΔ

Περιορισμοί στο Δικτυωτό ΜΔ

- **Περιορισμοί εισαγωγής:** πώς συμπεριφέρεται ένα σύνολο κατά την εισαγωγή
  - AUTOMATIC
  - MANUAL
- **Περιορισμοί συγκράτησης:** πώς επιτρέπεται να υφίσταται μια εγγραφή σε σχέση με τις υπόλοιπες
  - OPTIONAL
  - MANDATORY
  - FIXED
- Κατά τον ορισμό ενός ΜΔ πρέπει να καθορίζονται αμφότεροι οι περιορισμοί
- Δεν επιτρέπονται όλοι οι συνδυασμοί

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Ιεραρχικό ΜΔ

Ορισμοί στο Ιεραρχικό ΜΔ

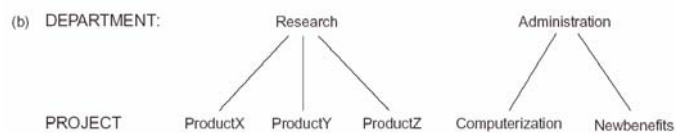
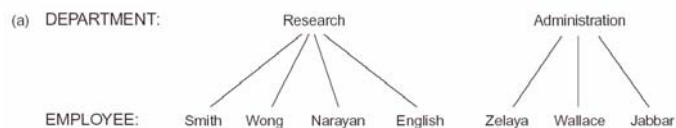
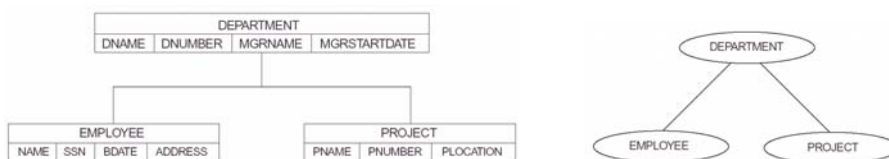
- **Εγγραφή:**
μια συλλογή από τιμές πεδίων που περιγράφουν μια οντότητα ή συσχέτιση
- **Τύπος εγγραφών:**
η δομή ενός συνόλου εγγραφών
- **Τύπος συσχετίσεων γονέα-παιδιού:**
Μια συσχέτιση 1:N μεταξύ δύο τύπων εγγραφών
- **Στιγμιότυπο τύπου συσχετίσεων γονέα-παιδιού:**
Μια (1) εγγραφή τύπου-γονέα και 0-N εγγραφές τύπου-παιδιού

Ιεραρχικό Σχήμα ή Ιεραρχία :
ένα πλήθος τύπων εγγραφών και συσχετίσεων γονέα-παιδιού

Ιεραρχικό σχήμα ΒΔ:
ένα πλήθος ιεραρχικών σχημάτων

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Ιεραρχικό ΜΔ

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

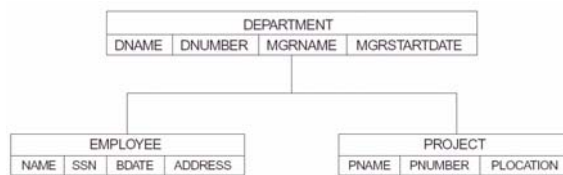
Σύντομη αναφορά στο Ιεραρχικό ΜΔ

Ιδιότητες ενός ιεραρχικού σχήματος

- Υπάρχει ένας τύπος εγγραφών που λέγεται ρίζα και είναι αποκλειστικά γονέας
- Κάθε τύπος εγγραφών μπορεί να είναι "παιδί" σε ακριβώς έναν γονέα
- Κάθε τύπος εγγραφών γονέα μπορεί να έχει περισσότερα από 1 παιδιά
- Αν ένας γονέας έχει περισσότερα από 1 παιδιά, τότε αυτά είναι διατεταγμένα
- Ένας τύπος εγγραφών που δεν έχει παιδιά, λέγεται "φύλλο" του σχήματος

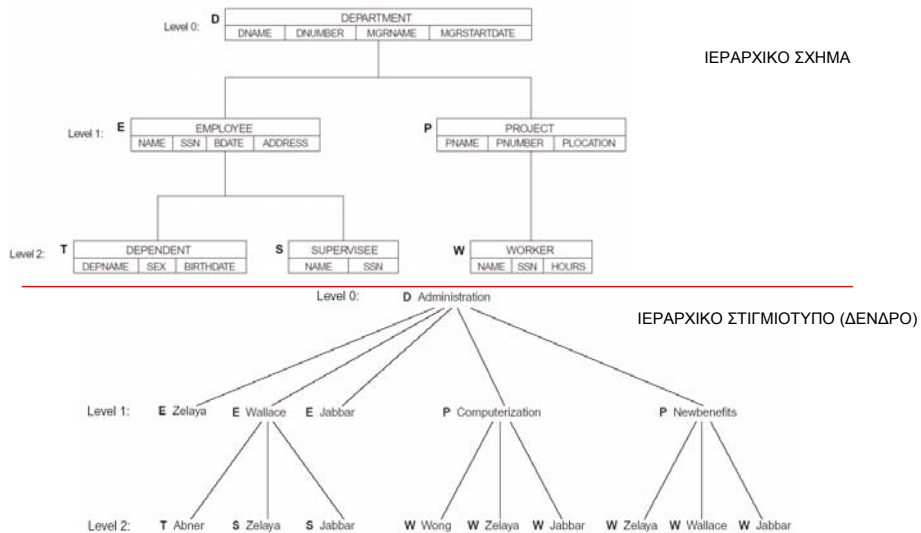
Ιεραρχικό σχήμα δεδομένων: μια δενδρική δομή δεδομένων

- Κόμβος: ένας τύπος εγγραφών
- Ακμή: μια σχέση γονέα-παιδιού

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Ιεραρχικό ΜΔ

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σύντομη αναφορά στο Ιεραρχικό ΜΔ

Προβλήματα του ιεραρχικού μοντέλου δεδομένων

- Στις συσχετίσεις M:N
- Όταν ένας τύπος εγγραφών-παιδί μπορεί να ανήκει σε πολλούς γονείς
- Όταν σε μία συσχέτιση συμμετέχουν περισσότεροι από δύο τύποι εγγραφών

Περιορισμοί ακεραιότητας στο ιεραρχικό ΜΔ

- Μόνο οι "ρίζες" μπορούν να μην έχουν εγγραφή-γονέα
  - Μια εγγραφή-παιδί εισάγεται μόνο κάτω από τον γονέα της
  - Η διαγραφή του γονέα συνεπάγεται τη διαγραφή όλων των παιδιών
- Αν μια εγγραφή-παιδί έχει δύο ή περισσότερες εγγραφές-γονέα (του ίδιου τύπου), τότε αυτή τηρείται σε τόσα αντίγραφα, όσα και οι γονείς
- Επιτρέπονται "εικονικοί" γονείς (εγγραφές που παρεμβάλλονται μεταξύ σημασιολογικού γονέα και παιδιού)
- Κάθε τύπος εγγραφής μπορεί να είναι εικονικός γονέας μόνο για έναν (διαφορετικό) τύπο εγγραφής

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο
Σχολή Αγρονόμων Τοπογράφων Μηχανικών

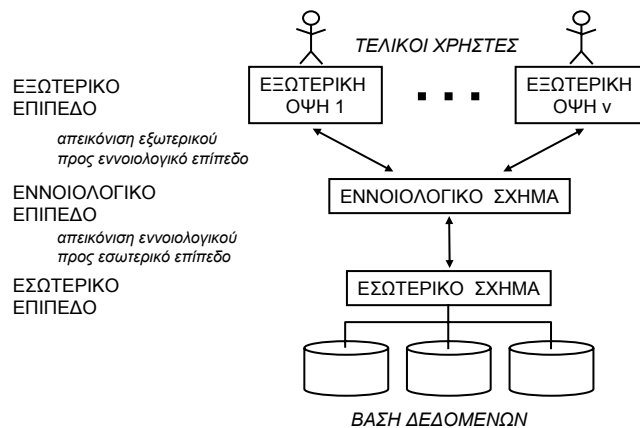
Βάσεις Δεδομένων

Βασίλειος Βεσκούκης
v.vescoukis@cs.ntua.gr

ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΒΑΣΕΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Συστήματα Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων

Αρχιτεκτονική των Συστημάτων Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων (αρχιτεκτονική των τριών σχημάτων)

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Συστήματα Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων

Αρχιτεκτονική των Συστημάτων Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων (αρχιτεκτονική των τριών σχημάτων)

- **Εσωτερικό επίπεδο**
  - έχει ένα εσωτερικό σχήμα
  - περιγράφει τη δομή της φυσικής αποθήκευσης της ΒΔ
  - χρησιμοποιεί ένα φυσικό μοντέλο δεδομένων
  - περιγράφει λεπτομερώς την αποθήκευση των δεδομένων και τους δρόμους προσπέλασης
- **Εννοιολογικό επίπεδο**
  - έχει ένα εννοιολογικό σχήμα
  - περιγράφει τη δομή όλης της ΒΔ για μια κοινότητα χρηστών
  - αποκρύπτει τις λεπτομέρειες των φυσικών δομών αποθήκευσης
  - εστιάζει στην περιγραφή των οντοτήτων, τύπων δεδομένων, συσχετίσεων, πράξεων χρηστών, και περιορισμών
  - υιοθετείται ένα υψηλού επιπέδου μοντέλο ή ένα μοντέλο υλοποίησης

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Συστήματα Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων

- Εξωτερικό επίπεδο
  - περιλαμβάνει ένα πλήθος από εξωτερικά σχήματα ή όψεις χρηστών
  - κάθε σχήμα περιγράφει το μέρος της ΒΔ που ενδιαφέρει την εφαρμογή μιας ομάδας χρηστών κι αποκρύπτει την υπόλοιπη ΒΔ
  - υιοθετείται ένα υψηλού επιπέδου μοντέλο ή ένα μοντέλο υλοποίησης για την περιγραφή του

Παρατηρήσεις

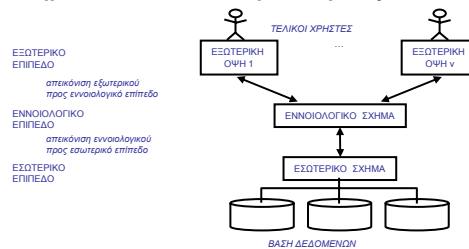
- τα περισσότερα εμπορικά ΣΔΒΔ δε διαχωρίζουν πλήρως τα τρία επίπεδα/σχήματα στην αρχιτεκτονική τους
- τα τρία σχήματα είναι απλώς και μόνο περιγραφές των δεδομένων
- τα μόνα δεδομένα που υπάρχουν είναι αυτά στο φυσικό επίπεδο

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Συστήματα Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων

Αρχιτεκτονική των Συστημάτων Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων (αρχιτεκτονική των τριών σχημάτων)

- κάθε ομάδα χρηστών αναφέρεται μόνο στο δικό της εξωτερικό σχήμα
- το ΣΔΒΔ πρέπει να μετασχηματίζει
  - ένα αίτημα που προσδιορίζεται ως προς το εξωτερικό σχήμα σε ένα αίτημα ως προς το εννοιολογικό σχήμα
  - και στη συνέχεια σε ένα αίτημα ως προς το εσωτερικό σχήμα, το οποίο θα προκαλέσει την επεξεργασία της αποθηκευμένης ΒΔ
  - τα δεδομένα που εξάγονται από τη ΒΔ πρέπει να αναμορφοποιηθούν ώστε να συμπίπτουν στην εξωτερική όψη του χρήστη (αντίστροφος μετασχηματισμός)
- οι διαδικασίες μετασχηματισμού ερωτημάτων και αποτελεσμάτων μεταξύ των επιπέδων καλούνται απεικονίσεις

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Συστήματα Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων

Ανεξαρτησία των δεδομένων

- η αρχιτεκτονική των τριών επιπέδων/σχημάτων υποστηρίζει την ανεξαρτησία των δεδομένων
- δηλ., τη δυνατότητα αλλαγής του σχήματος ενός επιπέδου χωρίς να αλλάζει το σχήμα του αμέσως υψηλότερου επιπέδου
- αυτό επιτυγχάνεται με την κατάλληλη αλλαγή της αντίστοιχης απεικόνισης μεταξύ των επιπέδων
- επομένως, τα προγράμματα εφαρμογών και οι ερωτήσεις που διατυπώνονται από τους χρήστες δε χρειάζεται *απαραίτητα* να αλλάξουν όταν αποφασιστεί τα δεδομένα της βάσης να οργανωθούν με διαφορετικό τρόπο στα μέσα αποθήκευσης

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Συστήματα Διαχείρισης Βάσεων Δεδομένων

Γλώσσες ΣΔΒΔ

- γλώσσα ορισμού δεδομένων (ΓΟΔ - DLL)
- γλώσσα αποθήκευσης δεδομένων (ΓΑΔ - SDL)
- γλώσσα χειρισμού δεδομένων (ΓΧΔ - DML)
- γλώσσα ορισμού όψεων (ΓΟΟ - VDL)

Διεπαφές ΣΔΒΔ (interfaces)

- διεπαφές βασισμένες σε μενού επιλογών
- διεπαφές βασισμένες σε φόρμες
- διεπαφές φυσικής γλώσσας
- διεπαφές για παραμετρικούς χρήστες
- διεπαφές για τον διαχειριστή του συστήματος (DBA)

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Κατηγορίες ΣΔΒΔ

Με βάση το μοντέλο δεδομένων στο **εννοιολογικό και εξωτερικό επίπεδο**

- **Σχεσιακά ΣΔΒΔ**
  - υιοθετούν το σχεσιακό μοντέλο
  - τα δεδομένα αποθηκεύονται σε μορφή πινάκων
- **Ιεραρχικά ΣΔΒΔ**
  - υιοθετούν το ιεραρχικό μοντέλο
  - οι σχετιζόμενες πληροφορίες οργανώνονται σε ιεραρχίες
- **Δικτυωτά ΣΔΒΔ**
  - υιοθετούν το δικτυωτό μοντέλο
  - συσχετισμένες εγγραφές συνδέονται αλυσιδωτά
- **Αντικειμενοστρεφή ΣΔΒΔ**
  - υιοθετούν το αντικειμενοστρεφές μοντέλο
  - η ΒΔ οργανώνεται με τη μορφή συλλογής αντικειμένων

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

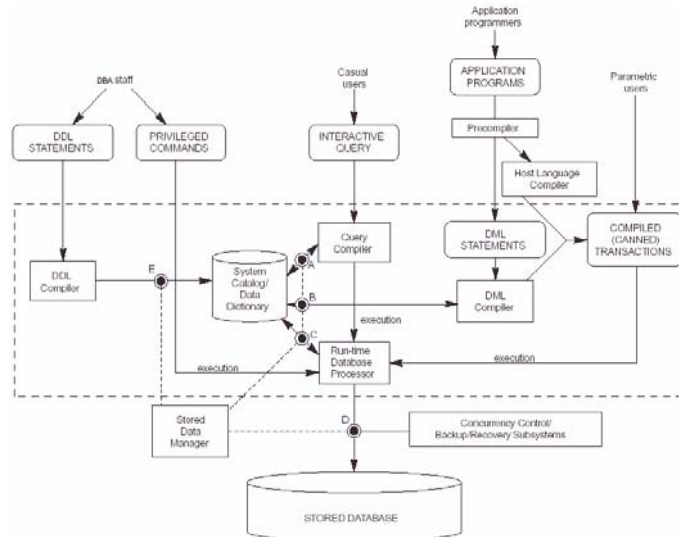
Κατηγορίες ΣΔΒΔ

Με βάση τη θέση των δεδομένων

- **κεντρικό ΣΔΒΔ**
  - ένας υπολογιστής χειρίζεται τη ΒΔ που περιέχει όλα τα δεδομένα
  - ένας ή περισσότεροι χρήστες μπορούν να προσπελάσουν τα δεδομένα από διάφορα σημεία
- **κατανεμημένο ΣΔΒΔ**
  - η ΒΔ είναι «μοιρασμένη» γεωγραφικά σε διάφορα σημεία
  - οι χρήστες έχουν πρόσβαση στα δεδομένα, χωρίς να αντιλαμβάνονται τη διαφορά από μια κεντρική ΒΔ

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Τμήματα ενός ΣΔΒΔ

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Ανάπτυξη ενός ΣΒΔ

Τα σύγχρονα ΣΔΒ είναι πολύπλοκα

Η ανάπτυξη ενός Συστήματος Βάσεων Δεδομένων υποστηρίζεται από: α) μεθοδολογίες, β) εργαλεία (case tools)

Στάδια κατασκευής ενός ΣΒΔ

- καθορισμός του συστήματος ΒΔ (σκοπός, χρήστες, απαιτήσεις)
- σχεδίαση του συστήματος (ιδεατή, λογική και φυσική)
- υλοποίηση της εφαρμογής (υλοποίηση της σχεδίασης σε ΣΔΒΔ)
- εισαγωγή των δεδομένων στο σύστημα
- έλεγχος και αξιολόγηση του συστήματος
- λειτουργία του συστήματος
- παρακολούθηση της λειτουργία και συντήρηση του συστήματος

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη φάση σχεδίασης του ΣΒΔ

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σχεδίαση ενός ΣΒΔ

Ο διπλός στόχος της σχεδίασης:

- να ικανοποιήσει τις ανάγκες αποτύπωσης των πληροφοριών της εφαρμογής (κατάλληλη δόμηση των δεδομένων)
- να εξυμνηρήσει τις λειτουργικές απαιτήσεις και τις ανάγκες επίδοσης της εφαρμογής (χρόνος απόκρισης, απαιτήσεις μνήμης)

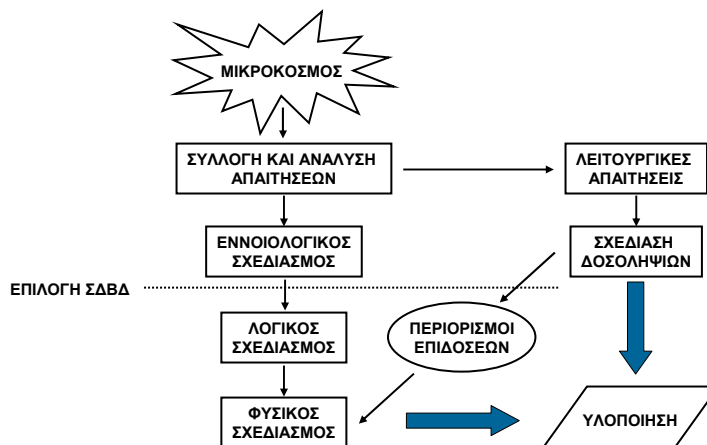
Στάδια σχεδίασης ενός ΣΒΔ:

- συγκέντρωση και ανάλυση των απαιτήσεων των χρηστών
- σχεδίαση του εννοιολογικού σχήματος
- επιλογή του ΣΔΒΔ που θα χρησιμοποιηθεί
- σχεδίαση του λογικού σχήματος
- σχεδίαση του φυσικού σχήματος

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σχεδίαση ενός ΣΒΔ

Στάδια σχεδίασης ενός ΣΒΔ

Δρ. Βασίλειος Βεσκούκης

Σχεδίαση ενός ΣΒΔ

Σχεδίαση εννοιολογικού σχήματος

- **στόχος**
  - η σαφής περιγραφή της ΒΔ ανεξάρτητα από τον τρόπο υλοποίησής της
- **αποτελεί την κοινή πλατφόρμα επικοινωνίας μεταξύ**
  - χρηστών του συστήματος
  - σχεδιαστών του συστήματος
  - αναλυτών και προγραμματιστών της ΒΔ
- **τα μοντέλα που χρησιμοποιούνται**
  - είναι εκφραστικά κι απλά
  - χρησιμοποιούν λίγα δομικά στοιχεία
  - αναπαριστούν δεδομένα και συσχετίσεις με διαγράμματα
- **το πιο διαδεδομένο μοντέλο**
  - μοντέλο οντοτήτων συσχετίσεων (E-R model)